

OSNIVANJE KRIMINALISTIČKO-POLICIJSKOG UNIVERZITETA POVOD ZA PRISEĆANJE NA PROF. DR RADOJICU MAKSIMOVIĆA

Ivana Krstić-Mistrizdelović

Sreten Jugović

Kriminalističko-policijski univerzitet, Beograd

Od stručnih obuka do Kriminalističko-policijskog univerziteta

Ideja o potrebi ustanovljavanja posebnog sistema policijskog obrazovanja u Srbiji prešla je dug razvojni put. Početak realizacije te ideje vezuje se za daleke osamdesete godine XIX veka, kada je prvi učeni policajac Tanasije Tasa Milenković, načelnik u ondašnjem Ministarstvu unutrašnjih dela, držao stručna predavanja iz različitih oblasti policijskog rada. Da su i nadležni državni činioци bili svesni važnosti struč-

ne obuke pripadnika policijske profesije svedoče njihova nastojanja da osnivanjem žandarmerijskih škola i kurseva za noćne stražare na prelazu iz XIX veka u XX vek obezbede permanentno obrazovanje policijskog kadra. Nastupanje razdoblja ratova odložilo je uspostavljanje zamišljenog sistema policijskog školstva u Srbiji.

Nakon završetka Velikog rata u Sremskoj Kamenici je 1920. godine osnovana

Žandarmerijska podoficirska škola, dok su za niži žandarmerijski kadar organizovani kursevi u žandarmerijskim stanicama. Naredne, 1921. godine u Beogradu je ustanovljena prva visoka policijska škola, čiji je idejni tvorac i direktor bio znameniti kriminalista i prijatelj Srba profesor dr Rodolf Arčibald Rajs. Političke (ne)prilike u prvoj jugoslovenskoj državi uslovile su gašenje te škole. Međutim, kako je profesionalno obrazovanje policije već bilo osvedočena potreba, godine 1929. osnovan je Kriminalni institut pri Beogradskom univerzitetu, a 1931. godine u Zemunu je otvorena Centralna škola za policijske izvršne službenike, koja je uspešno radila do sloma Kraljevine Jugoslavije u aprilskom ratu 1941. godine.

Prekid državopravnog kontinuiteta s Kraljevinom Jugoslavijom podrazumevao je i negiranje predašnjih iskustava u profesionalnom obrazovanju policije. Nova koncepcija sistema policijskog školstva je podrazumevala obuku pripadnika Narodne milicije na kursovima organizovanim u okružnim komandama za izvršilački kadar i na glavnim kursovima za rukovodeći kadar. Stabilizacijom posleratnih prilika policijskom obrazovanju se posvećuje veća pažnja. Nakon Brionskog plenuma i reorganizacije službi bezbednosti koja je usledila, školovanje i usavršavanje policijskog kadra se odvijalo u specijalizovanim školama najpre saveznog a potom republičkog nivoa. Reafirmisana je i

ideja o sistemu policijskog obrazovanja, koja je u osnovi počivala na Rajsovoj zamisli da je za profesionalno obrazovanje policije potrebno ustanoviti niže i više policijske škole: godine 1967. godine počela je da radi Srednja škola unutrašnjih poslova u Sremskoj Kamenici, a 1972. godine i Viša škola unutrašnjih poslova u Zemunu. Sistem policijskog školstva je zaokružen 1993. godine osnivanjem Policijske akademije u Beogradu kao visokoškolske ustanove, specijalizovane za obavljanje obrazovno-naučne delatnosti od značaja za policijske poslove.

Kao rezultat nastojanja ka modernizovanju policijskog školstva ustanovljen je Centar za osnovnu policijsku obuku umesto Srednje škole unutrašnjih poslova u Sremskoj Kamenici, dok je integracijom Policijske akademije i Više škole unutrašnjih poslova 2006. godine nastala Kriminalističko-policijska akademija, koja je 2018. godine prerasla u Kriminalističko-policijski univerzitet.

Među istaknutim entuzijastima, čiji je doprinos izgrađivanju sistema policijskog školstva u Srbiji u poslednje tri decenije XX veka nemerljiv, posebno mesto pripada profesoru Radojici Maksimoviću. Profesor Radojica Maksimović, nesumnjivo vrstan naučni poslenik u kriminalistici, istovremeno je bio i pionir višeg i visokog policijskog obrazovanja, jedan od utemeljivača i višegodišnji rukovodilac Više škole unutrašnjih poslova (1972–1980; 1987–1994) i Policijske akademije (1993–2000).

Prof. dr Radojica Maksimović – životopis

Profesor Radojica Maksimović je rođen 14. juna 1936. godine u selu Beserovina. Prerana smrt oca Borivoja, u porodici koja se prehranjivala obrađivanjem

nevelikog seoskog imanja, svalila je na njegova pleća teret preuranjene zrelosti, učinivši ga odveć ozbiljnim za mladičko doba. Posle svršene osnovne škole

u Bajinoj Bašti počeo je srednjoškolsko obrazovanje u tehničkoj vojno-industrijskoj školi u Čačku i dovršio ga u Kragujevcu 1954. godine. Želja za nastavkom školovanja nagnala ga je da u Kragujevcu 1957. godine završi i gimnaziju. Prva radna iskustva je sticao kao alatničar i referent za alate u kragujevačkoj „Crvenoj zastavi” i kao glavni tehnolog u beogradskom preduzeću „Termoelektro”. Nastavničku karijeru je započeo u školskoj 1962/63. godini kao predavač na predmetu Fizikalni osnovi elektrotehnike na Vojnoj akademiji u Zadru, a nastavio je 1967. godine, posle diplomiranja na Odseku za fiziku na Prirodno-matematičkom fakultetu u Beogradu, kao profesor fizike u Učiteljskoj školi „Miloje Pavlović” u Kragujevcu i profesor tehničke fizike u Centru za stručno obrazovanje omladine i odraslih „Đuro Salaj” takođe u Kragujevcu.

Školske 1971/72. godine izabran je za asistenta na predmetu Fizika na Mašinskom fakultetu u Kragujevcu. Iako je na Fakultetu radio s polovinom radnog vremena, a kako je 1972. godine postavljen za načelnika Odeljenja automatske obrade podataka u Republičkom sekretarijatu za unutrašnje poslove Socijalističke Republike Srbije, svojim zalaganjem u nastavi koju je izvodio do školske 1974/75. godine zavređeo je javne pohvale uprave.

Nakon donošenja Zakona o Višoj školi unutrašnjih poslova 1972. godine, kao vršilac dužnosti direktora rukovodio je radom Matične komisije, čiji je zadatak bio da pripremi sve potrebno za početak rada Više škole unutrašnjih poslova u Zemunu. Odlukom Saveta Škole izabran je za njenog prvog direktora, a početkom 1973. godine i za njenog profesora na predmetu Kriminalistika-tehnika. Radno angažovanje u Višoj školi

unutrašnjih poslova je bilo dodatni podsticaj profesoru Radojici Maksimoviću da nastavi utiranje puta primenjenoj fizici u kriminalistici. Naučno polazište u toj, multidisciplinarnoj oblasti bila mu je doktorska disertacija pod nazivom *Metodi fizike i kriminalistike*, izrađena pod mentorstvom prof. dr Lazara Marinkova, a odbranjena na Prirodno-matematičkom fakultetu u Novom Sadu 1978. godine pred Komisijom koju su činili ugledni profesori: Lazar Marinkov, Slobodan Carić, Milan Milutinović i akademik Bratislav Tošić (1935–2010), jedan od najznačajnijih srpskih i jugoslovenskih teorijskih fizičara. Iz saradnje briljantnog teoretičara i izvanrednog pragmatičara proistekao je niz značajnih radova koji povezuju fiziku i kriminalistiku. Jasno je da je profesor Radojica Maksimović imao poseban dar da za saradnike odabere najbolje od najboljih.

Profesionalni život profesora Radojice Maksimovića u razdoblju od 1980. do 1987. godine obeležilo je obavljanje složenih i odgovornih poslova u policijskoj službi. Na mesto višeg savetnika gradskog sekretara za pogranične poslove, putne isprave i strance u Gradskom sekretarijatu unutrašnjih poslova u Beogradu postavljen je 1980. godine. Dve godine kasnije prelazi u Republički sekretarijat unutrašnjih poslova na mesto načelnika Uprave za analitiku i informatiku, a 1985. godine postavljen je za pomoćnika republičkog sekretara za poslove analitike i informatike. Radno angažovanje u organima unutrašnjih poslova profesor Radojica Maksimović je iskoristio da zaore pionirsku brazdu u kompjuterizaciji policije. Izgradnja jedinstvenog informacionog sistema (JIS) i uvođenje kompjutera i automatske obrade predstavljali su značajan napredak u radu policije osamdesetih godina XX veka. Zahvaljujući svojim organi-

zatorskim i rukovodilačkim sposobnostima, kao i neumornoj inventivnosti u iznalaženju načina za unapređenje policijskog rada, svrstao se među rodonačelnike informatizacije policije.

U julu 1987. godine iznova je izabran za profesora Više škole unutrašnjih poslova na predmetu Kriminalistika-tehnika, a 1. januara 1988. godine ponovo je izabran i za direktora Škole. Uz dužnost direktora Više škole, obavljao je i poslove prvog v. d. dekana Policijske akademije od njenog osnivanja 1993. godine do 1994. godine. Ustanovljavanje prvih visokoškolskih studija u oblasti policije zahtevalo je, razume se, ogromno an-

gažovanje. Na Policijskoj akademiji je izabran 28. marta 1994. godine za nastavnika u zvanju redovnog profesora za predmet Kriminalistika-tehnika, da bi Rešenjem Vlade Republike Srbije od 13. aprila 1994. godine bio imenovan i za njenog prvog dekana. Ukazom predsednika Republike Srbije profesor Radojica Maksimović je u junu 1997. godine unapređen u čin general-majora. Za svoj uspešan rad više puta je nagrađivan i odlikovan Ordenom rada sa srebrnim vencem i Ordenom rada sa zlatnim vencem. Redovni profesor i dekan Policijske akademije ostao je do 13. novembra 2000. godine, kada je izgubio životnu bitku sa teškom bolešću.

Prof. dr Radojica Maksimović – *spiritus movens* modernog sistema policijskog školstva Srbije

Profesor Radojica Maksimović je aktivno učestvovao u izradi elaborata o osnivanju visokih policijskih obrazovnih institucija i u osmišljavanju njihovih nastavnih planova i programa. Radeći na uobličavanju i ostvarivanju planova i programa Više škole unutrašnjih poslova od njenog osnivanja do 1980. godine, a nakon toga i u periodu od 1987. do 1994. godine, pokazao se kao neumorni protagonist sadržajne i metodološke modernizacije nastave. Posebno je u Višoj školi unutrašnjih poslova doprineo razvoju izdavačke delatnosti i osavremenjivanju nastavnog procesa uvođenjem računarske tehnike i opremanjem kabineta stručnih predmeta.

Višedecenijska nastojanja Republike Srbije da u okviru Jugoslavije osnuje svoju visokoškolsku ustanovu u oblasti policije konačno su ostvarena početkom poslednje decenije XX veka. Uloga profesora Radojice Maksimovića u

osnivanju te institucije bila je ogromna, jer je u kreiranju pozitivnog političkog ambijenta za osnivanje Policijske akademije delovao kao *spiritus movens*, objedinjujući u operativnom smislu snage i sredstva za taj poduhvat. Godine 1992, na osnovu naloga zamenika ministra unutrašnjih poslova, izradio je elaborat o novoj visokoškolskoj policijskoj ustanovi, ugradivši u njega svoju viziju uloge policijskog obrazovanja u kvalitativnom napretku policijskog rada. Na temelju njegovih koncepcija profila i nastavnog plana i programa, uobličeni u saradnji s kolegama iz Ministarstva unutrašnjih poslova i velikim brojem uglednih univerzitetskih profesora iz Beograda, Novog Sada i Niša, Odlukom Vlade Republike Srbije 1993. godine osnovana je Policijska akademija. Ogromno znanje i iskustvo su ga kvalifikovali i za članstvo u komisijama koje su sačinile elaborate o

osnivanju Fakulteta bezbednosti u Skoplju i Fakulteta bezbednosti u Beogradu.

Svojim najuspešnijim ostvarenjem profesor Radojica Maksimović smatrao je osnivanje Policijske akademije, u čije je osmišljavanje i funkcionisanje, osim znanja i iskustva, uložio i svoje emocije. Izbor čoveka njegovog profila za dekana te institucije ukazuje na činjenicu da su nadležni državni činioци imali poseban pristup formiranju obrazovnog policijskog profila, dok je izborom kvalitetnog matičnog nastavnog kadra čelni čovek Policijske akademije umnogome doprineo njenom pozicioniranju među najprestižnije visokoobrazovne institucije u Srbiji.

Već iz ovako, sumarno izloženih činjenica je sasvim jasno da je profesor Radojica Maksimović bio vanserijski poslenik policijskog poziva. Ako bi se

tražilo ključno obeležje njegove profesionalne misije, onda bi savršeno poznavanje duha policijskog školstva to svakako moglo da bude. Zahvaljujući bogatom radnom iskustvu u policiji, izrazitom talentu i veštini rukovođenja, kao i živom naučnoistraživačkom duhu, umeo je da prepozna i ugradi specifičnosti policijske profesije u više i visoko obrazovanje policije, nalazeći pravu meru opšteg i posebnog. Zbog toga je studije na policijskim obrazovnim ustanovama u osnovi i organizovao po uzoru na druge fakultete. Na taj se način ceo svoj radni vek neumorno zalagao za priznavanje policijskoj profesiji uloge u društvu koja joj pripada, baš kao i njegov prethodnik dr Arčibald Rajs, s kojim stoji rame uz rame u permanentnom nastojanju da se proces policijskog obrazovanja unapredi i uspostavi jedan celishodan sistem policijskog školstva.

Prof. dr Radojica Maksimović – doajen kriminalističke tehnike

Do 1978. godine profesor Radojica Maksimović je bio potpuno predan stručnom radu. Organizacioni i obrazovni poslovi u Ministarstvu unutrašnjih poslova, koje je obavljao dugi niz godina, bili su njegova danonoćna okupacija. Gotovo da nije bilo plana ni programa obrazovanja i usavršavanja radnika organa unutrašnjih poslova u čijem osmišljavanju, izradi i realizaciji profesor Radojica Maksimović nije učestvovao. Odbrana doktorske disertacije omogućila mu je da se aktivnije posveti naučnoistraživačkom radu, dok je stečena teorijska znanja – u Institutu za fiziku u Novom Sadu kod prof. dr Bratislava Tošića, i eksperimentalna iskustva – u Institutu za nuklearne nauke „Boris Kidrič” u Vinči,

uspešno primenjivao u oblasti kriminalistike. Njegova doktorska disertacija je u velikoj meri doprinela razvoju i primeni metoda fizike u kriminalistici. Opredivši se da predmet naučnog rada njegove doktorske disertacije bude primena kombinacije metoda eksperimentalne i teorijske fizike u kriminalistici za individualizaciju ljudske vlasi, profesor Radojica Maksimović je bio prvi naučnik koji je testirao mogućnosti primene eksperimentalne metode neutronske aktivacione analize, uz metode teorijske fizike, u kriminalistici. Kada se ima u vidu da su rezultati primene tih metoda, izloženi u njegovoj doktorskoj disertaciji, osnova pouzdane identifikacije, jasno je da oni ni danas nisu izgubili na aktuelnosti.

Naučna osposobljenost za oblast fizike kao fundamentalne nauke bila je osnov za izbore prof. dr Radojice Maksimovića u nastavna zvanja, izradu originalnih naučnih radova, rukovođenje i učešće u mnogobrojnim naučnim projektima, kao i za aktivnosti u stvaranju naučnog podmlatka.

Njegovi i naučnoistraživački i nastavno-obrazovni rad bili su inovativni. Kreirajući novu koncepciju predmeta Kriminalistika-tehnika i modernizujući nastavu iz tog predmeta, nastojao je da metode fundamentalnih i primenjenih nauka koje su se u kriminalistici mogle koristiti za identifikaciju osoba, predmeta i tragova s mesta kriminalnog događaja učini dostupnim i razumljivim studentima. Iako se primena pojedinih eksperimentalnih i teorijskih metoda na času graničila s nemogućim, a opremljenost laboratorija bila vrlo skromna, profesor Radojica Maksimović nije odustao od zadatka koji je sebi postavio. Tom je obimnom i složenom pionirskom poslu, koji je, osim izvođenja nastave, podrazumevao i pripremu adekvatne udžbeničke literature i u kojem nije mogao ići „utabanim stazama”, predano pristupio, oslonjen isključivo na sopstveno znanje i iskustvo. Takav rad je odredio profesora Radojicu Maksimovića kao utemeljivača plana i programa predmeta Kriminali-

stika-tehnika. Profesor Radojica Maksimović je objavio veliki broj autorskih i koautorskih stručnih i naučnih radova u domaćim i inostranim časopisima i zbornicima, kao i nekoliko udžbenika i monografija. Njegov celokupan naučno-istraživački opus, usredsređen na obradu važnih pitanja iz oblasti fizike i srodnih naučnih disciplina, obeležen je prepoznatljivim nastojanjem da se rezultati sprovedenih istraživanja funkcionalno i sadržajno povežu s kriminalistikom i njenim metodama. Naučnoistraživački opus profesora Radojice Maksimovića obuhvata autorska i koautorska udžbenička izdanja, monografske publikacije i radove objavljene u prestižnim naučnim i stručnim časopisima i referentnim zbornicima.

Vođen vizionarskom idejom da Policijska akademija mora biti prepoznata i u naučnoj javnosti, značajno je doprineo osnivanju naučnog časopisa Policijske akademije *Nauka, bezbednost, policija* (NBP), čiji je prvi broj izašao 1996. godine. Nastojeći da angažuje vrsne stručnjake koje bi svaka naučna institucija pozelela da ima, u periodu od 1996. do 2004. godine inostrani član redakcijskog odbora ovog časopisa bio je nadaleko čuveni fizičar Vladimir Mojsejevič Agranovič.

Prof. dr Radojica Maksimović – najznačajniji radovi

Udžbenička i monografska dela

1. Maksimović, R. *et al.* (1991). *Primenjena kriminalistička tehnika*. Beograd: Viša škola unutrašnjih poslova.
2. Maksimović, R., Todorić, U. (1995). *Kriminalistika-tehnika*. Beograd: Policijska akademija.
3. Mašković, Lj., Maksimović, R., Jovović, V. (1997). *Polimerni materijali: fizička svojstva i neki aspekti primene*. Beograd: Policijska akademija.

4. Maksimović, R., Bošković, M., Todorčić, U. (1998). *Metode fizike, hemije i fizičke hemije u kriminalistici*. Beograd: Policijska akademija.
5. Maksimović, R. (2000). *Kriminalistika-tehnika*. Beograd: Policijska akademija.

Naučni i stručni radovi

1. Maksimović, R. (1968). Defektoskopija metala. *Fizika*, 1(1–4).
2. Maksimović, R., Marinković, M., Mašković, Lj., Tošić, B. S. (1978). Elektronska magnetna rezonancija. *JSFKM*, 6.
3. Maksimović, R., Marinković, M., Mašković, Lj., Tošić, B. S. (1978). Spin-Orbital Interaction and Single-electron Excitations. *Fizika*, 10(2): 447–451.
4. Maksimović, R. (1979). Neutronska aktivaciona analiza u kriminalističkoj tehnici. *Bezbednost*, 21(3): 265–271.
5. Maksimović, R. (1979). Neutronska aktivaciona analiza u kriminalističkoj tehnici. *Bezbednost*, 21(4): 347–351.
6. Maksimović, R. (1993). Primena stohastičkih zakonitosti u istražnom postupku. *Bezbednost*, 35(4): 435–446.
7. Mašković, Lj., Tošić, B., Maksimović, R. (1993). Eigenstates whose Components are Spatial Plane Waves. *Zbornik Matice srpske za prirodne nauke*, (85): 73–76.
8. Maksimović, R. (1993). Stohastička analiza istražnog postupka koji se vodi protiv većeg broja lica. *Bezbednost*, 35(5): 513–525.
9. Maksimović, R., Mašković, Lj., Tošić, B. (1993). Quantum Objects with the Linear Dispersion Law. *Zbornik radova Prirodno-matematičkog fakulteta*, (22–23): 85–91.
10. Maksimović, R., Mašković, Lj., Tošić, B. (1993). Two Types of Eigenfunctions of the Hamiltonian which is Linearly Proportional to Momentum Intesity. *Zbornik radova Prirodno-matematičkog fakulteta*, (22–23): 93–106.
11. Tošić, S. B., Mašković, Lj., Maksimović, R. (1993). Changes of Electron Density Caused by Vaporation. *Zbornik Matice srpske za prirodne nauke*, (85): 117–119.
12. Tošić, S. B., Mašković, Lj., Maksimović, R. (1994). Spatial Distribution of Electrons in Doped Films. *Physica A*, (211): 475–488.
13. Tošić, S. B., Mašković, Lj., Kozmidis-Luburić, U., Maksimović, R. (1995). Currents in Doped Thin Films. *Zbornik radova Prirodno-matematičkog fakulteta*, (24–25): 69–78.
14. Mašković, Lj., Divjaković, V., Maksimović, R., Kovačev, V. (1995). Teorijske i eksperimentalne vrednosti nekih termomehaničkih karakteristika polimera. *Zbornik radova 9. kongresa fizičara Jugoslavije* (str. 713–716). Podgorica: Društvo matematičara i fizičara Crne Gore; Beograd: Društvo fizičara Srbije.
15. Maksimović, R., Divjaković, V., Mašković, Lj., Škrbi, Ž., Kovačev, V. (1995). Struktura i sastav savremenih antibalističkih prsluka. *Zbornik radova Policijske akademije*, 1(1): 111–117.
16. Ćirić, D., Tošić, B., Maksimović, R., Đurić, M. (1996). Out of doors temperature field. *NBP*, 1(1): 40–49.

17. Mašković, Lj., Maksimović, R., Jovović, V. (1996). Elastic Properties of Polymer Materials. *NBP*, 1(1): 10–18.
18. Maksimović, R., Divjaković, V. (1996). The Application of High Performance Polyethylen Fibers in Manufacturing Protection Equipment for the Security Service. *NBP*, 1(1): 1–9.
19. Mašković, Lj., Tošić, S. B., Maksimović, R. (1998). Coherent Exciton Solitons in Nonlinear Lattices. *Physica D*, (113): 293–296.
20. Mašković, Lj., Tošić, S. B., Maksimović, R. (1999). Entropy Oscillations in Chemical Reactions. *Mathematical Results in Statistical Mechanics* (pp. 359-367). Singapore; River Edge: World Scientific.
21. Maksimović, R., Vujović, R., Mašković, Lj., Tošić, S. B. (1999). Low-Temperature Properties of the Systems with Heterogeneous Mass Distribution. *NBP*, 4(2): 17–35.
22. Mašković, Lj., Maksimović, R., Tošić, B., Škrbić, Ž. (1999). The Influence of Varying Masses onto the Specific Heat. *Change Phenomena in Polymer Dielectrics*. Odessa: ISP and Space.
23. Tošić, S. B., Mašković, Lj., Maksimović, R., Pilipović, S. (2000). Application of GGF Method in Analysis of Ferromagnets. *Proceedings of SPIE 4086 – The International Society for Optical Engineering* (pp. 637–641).

Prof. dr Radojica Maksimović – *Ad extremum verbum*

Svi mi koji se bavimo nastavno-naučnim radom znamo kako on obuzima gotovo celog čoveka. Slično tome, i aktivnost rukovođenja zahteva punu posvećenost. Te je dve, donekle suprotstavljene delatnosti – prvu, koja traži mir, istraživanje, promišljanje i posvećenost i drugu, koja podrazumeva rad s ljudima, rešavanje praktičnih, često i trivijalnih problema, motivaciju zaposlenih i još mnogo toga – veoma teško uskladiti. Profesor Radojica Maksimović, kome je to velemajstorski polazilo za rukom, može biti uzor mnogima u tom pogledu. Geslo da je rad duhovna potreba pametnog čoveka, koje je obeležilo njegov životni i radni vek, putokaz je

budućim generacijama u trasiranju njihovog uspešnog životnog puta. Mi, koji smo imali privilegiju da budemo njegovi neposredni saradnici, uvereni smo da bi On, koji se uvek dičio uspesima svojih studenata i saradnika, danas imao razloga da bude ponosan. Visokoobrazovna policijska institucija, u koju je ugradio sebe, prerasla je u Univerzitet. S pravom možemo reći da smo u tome uspeli zahvaljujući delu koje je utemeljio profesor Radojica Maksimović. Doprinos radnika naše ustanove možda najbolje oslikava Njutnova izjava: „Ako smo videli dalje od većine ljudi, to je zato što smo stajali na ramenima džinova.”

ORIGINALNI
NAUČNI ČLANKI